

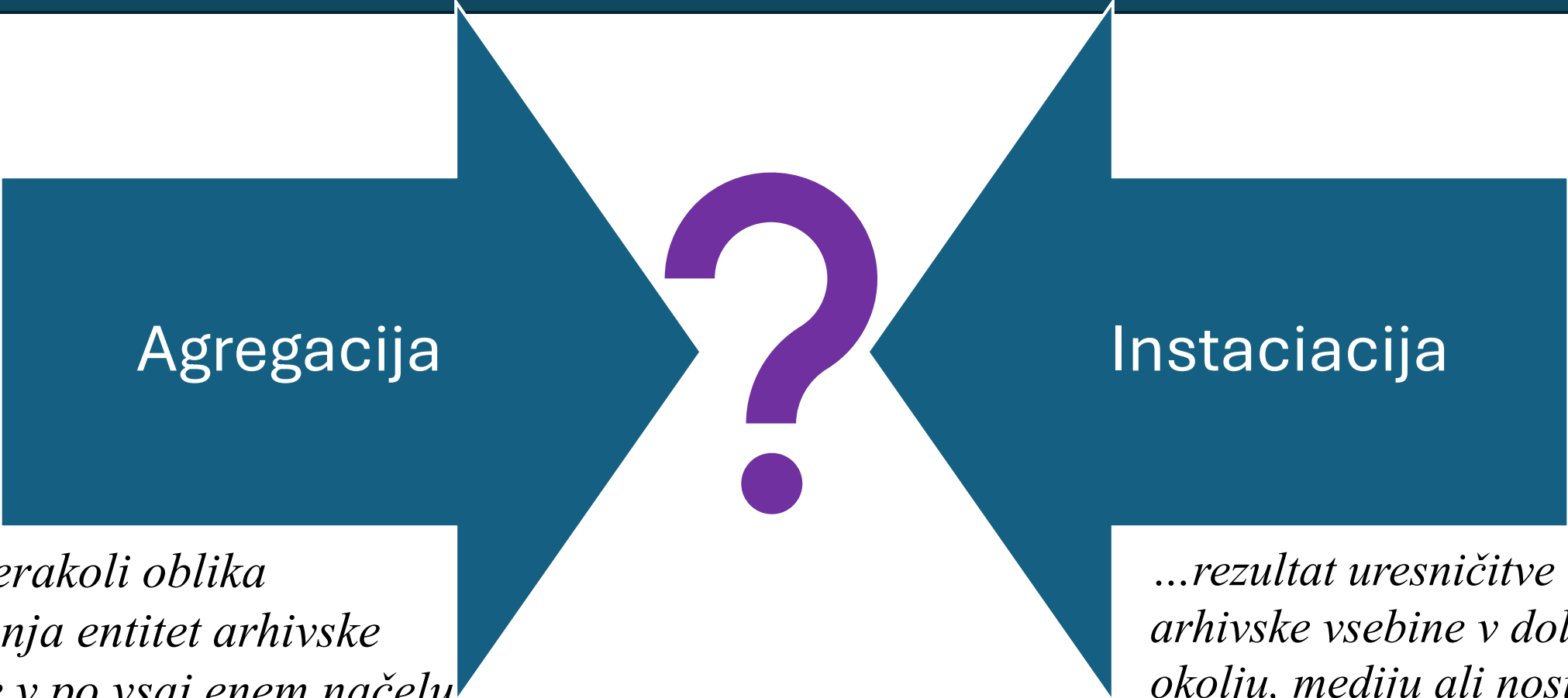
O »INSTANCIACIJI« IN »AGREGACIJI« V SODOBNI ARHIVSKI TEORIJI IN PRAKSI

izr. prof. dr. **Zdenka SEMLIČ RAJH**, arhivska svetnica
Zgodovinski arhiv Ljubljana, Slovenija
Ekspertna skupina za popisovanje arhivskega gradiva (ICA/ EGAD)
Univerza Alma Mater Europaea, Oddelek za arhivske znanosti, Slovenija
zdenka.semlic-rajh@zal-lj.si

Špela VALADŽIJA, višja arhivistka
Pokrajinski arhiv Maribor, Slovenija,
spela.valadzija@pokarh-mb.si

izr. prof. dr. **Miroslav NOVAK**, arhivski svetnik
Pokrajinski arhiv Maribor, Slovenija
Univerza Alma Mater Europaea, Oddelek za arhivske znanosti, Slovenija
miroslav.novak@pokarh-mb.si

UVOD: izhodiščna vprašanja...

Agregacija

Instaciacija

... je katerakoli oblika združevanja entitet arhivske obdelave v po vsaj enem načelu delitve, ki tvorijo funkcionalno celoto za njeno učinkovito uporabo ali analizo.

...rezultat uresničitve arhivske vsebine v določenem okolju, mediju ali nosilcu.

INSTANTCIACIJA: terminologija...

InterPARES Trust
Terminology

Multilingual Archival
Terminology

Dictionary of Archives
Terminology

Različne predstavitve
obeh pojmov, vendar
primerljive
opredelitve...

UVOD: metodologija...

Dostopnost

Uporabnost

Celovitost

Avtentičnost

Trajnost

Instanciacija

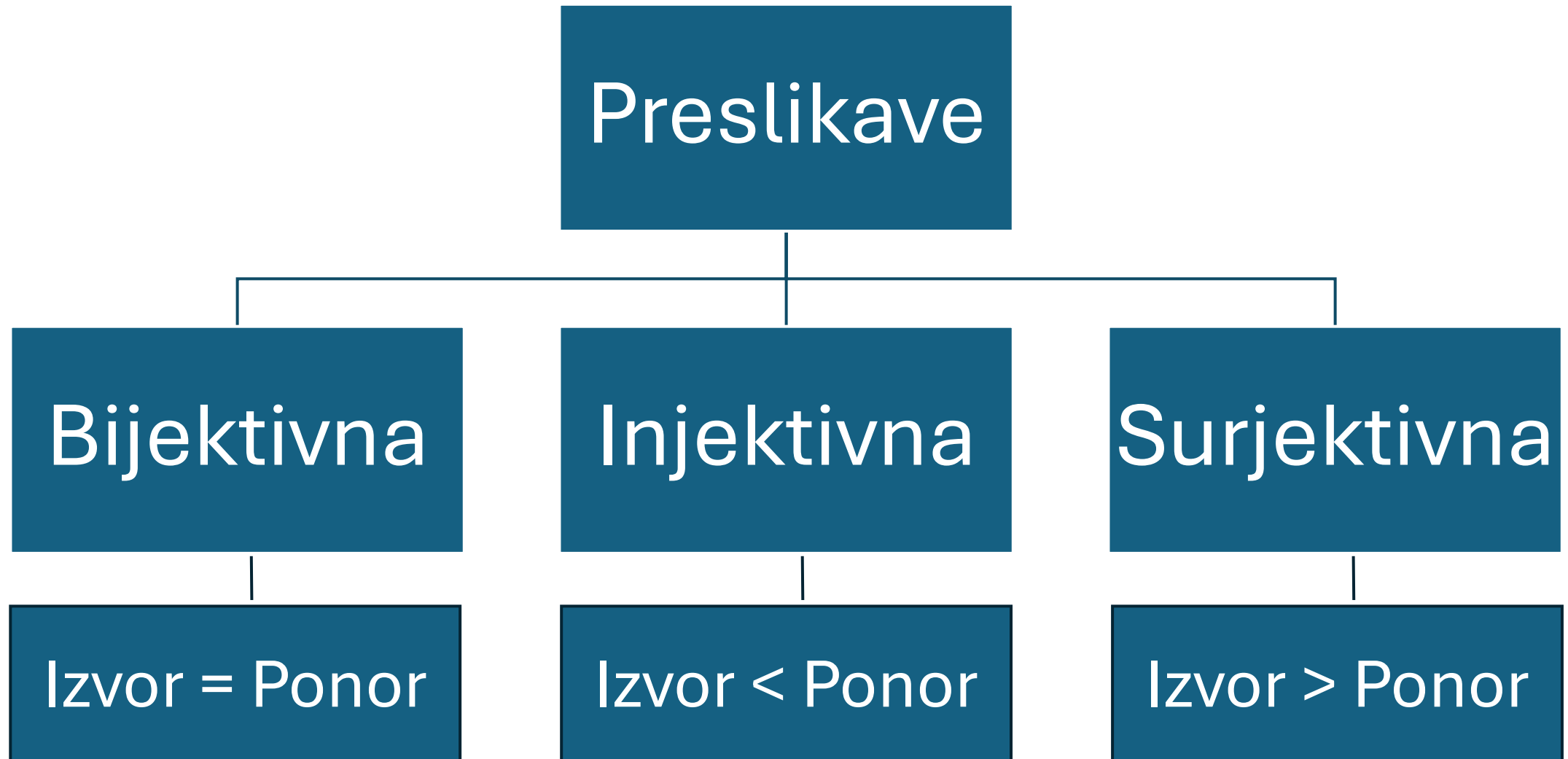
Agregacija

Instanciacija: dejavniki in postopek...

- Ideja, zahteva po instanciaciji
- Predviden postopek instanciacije vključno s pričakovanimi rezultati
- Vrednotenje: presoja v kakšnem obsegu, s kakšnim namenom oz. ciljem, na kakšen način, naj bo entiteta *instanciirana(?)*, kateri elementi izvirnega gradiva so relevantni za preslikavo v ponorno instanciacijo, da se v prevelikem obsegu ne izgubi vsebina ali kontekst, ter da je le-ta izvedena z načelom DUCAT, da se prepreči ustvarjanje neustrezne preslikave
- Tehnološko-postopkovna rešitev izvedbe postopka
- Izvedba preslikave vsebin ali objektov
- Metode preverjanja ustreznosti izvedene instanciacije
- Formalizirani meta in para-podatki, ki so nastali ob izvedbi instanciacije ...

Instanciacija: preslikave...

AGREGACIJA: Uvod

Pojem agregacija v osnovi označuje različne arhivske strokovne vsebine. Med najbolj uporabnimi na nivoju upravljanja arhivskega gradiva je hierarhično ali fasetno razvrščanje. Druge oblike združevanja vsebin predstavljajo ključne besede ali nabore vrednosti, ki so lahko izvedeni kot spustni seznam, normativne vrednosti, povezave itd.

Agregacije kot pojavne oblike združevanje vsebin in pojavnih oblik arhivskega gradiva zaznavamo tako v fizičnih, kot tudi elektronskih in hibridnih primarnih ter meta podatkovnih okoljih.

AGREGACIJA: pojavne oblike

- Drevesna struktura organizacije zapisov ter s tem povezane ključne besede.
- Klasifikacija fondov in zbirk ter drugi sistemi razvrščanja zapisov kot so npr. zapisi o lokacijah v arhivskih skladiščih.
- Sistemizacija tezavrov vključno z njihovimi internimi strukturami.
- Nivoji popisovanja, ki so skladni s mednarodnimi srhivskimi strokovnimi standardi (fond, serija, podserija, združeni dokumenti, dokument).
- Statusi zapisov v so npr. v delu, zaključeno, stopnja urejenost, natančnost opisa, vrsta nedostopnosti, dovoljenja, uporabnost, dostopnost, razpoložljivost itd.
- Normativne opredelitve vsebin kot so: jeziki in pisave zapisa ali gradiva, skrbniki fondov, ustvarjalci arhivskega gradiva, pravila in dogovori, kreatorji zapisa itd.
- Teoretično pa je lahko agregacija opredeljena vsak seznam zadetkov, ki ustreza poizvedbi na podlagi določenega iskalnega niza.

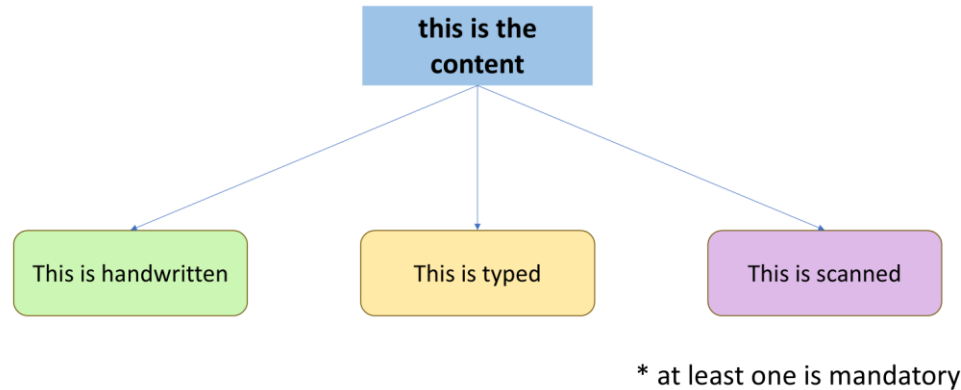
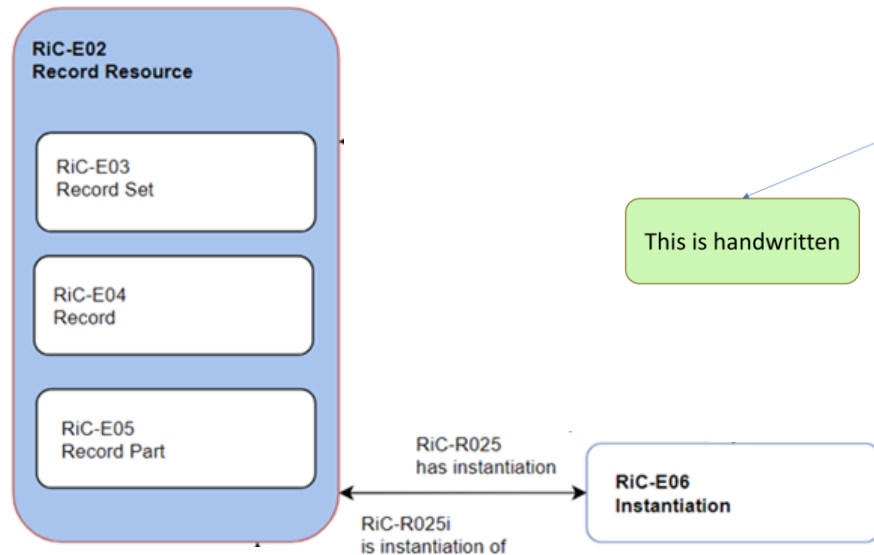
Pogled v preteklost...

- Izdelava katerega koli dokumenta je dejansko instanciacija vsebine tega dokumenta.
- Najstarejše instance arhivskih vsebin ohranjene v obliki pergamentnih listin.
- Od 16. stol. dalje se v procesih instanciacije pojavi papir.
- V 19. stol. se kot način realizacije posameznih instanciacij pojavijo jo različne tehnike zapisovanja s pomočjo svetlobe (fotografiranje, filmanje, mikrofilmanje).
- Temu so sledili načini zapisovanja z analognimi strojno berljivimi vrednostmi in načini strojnega zapisovanja oz. branja (gramofonske plošče, gramofonski trakovi, kasete, itd.).
- V 20. stol. so se tako filozofi kot umetniki že ukvarjali z vprašanjem reprodukcije.
- Uporaba pojma instanciacija vse do konca 20. stol. v slovenski arhivski terminologiji ni bila potrebna.

Records in Contexts: instancijacija...

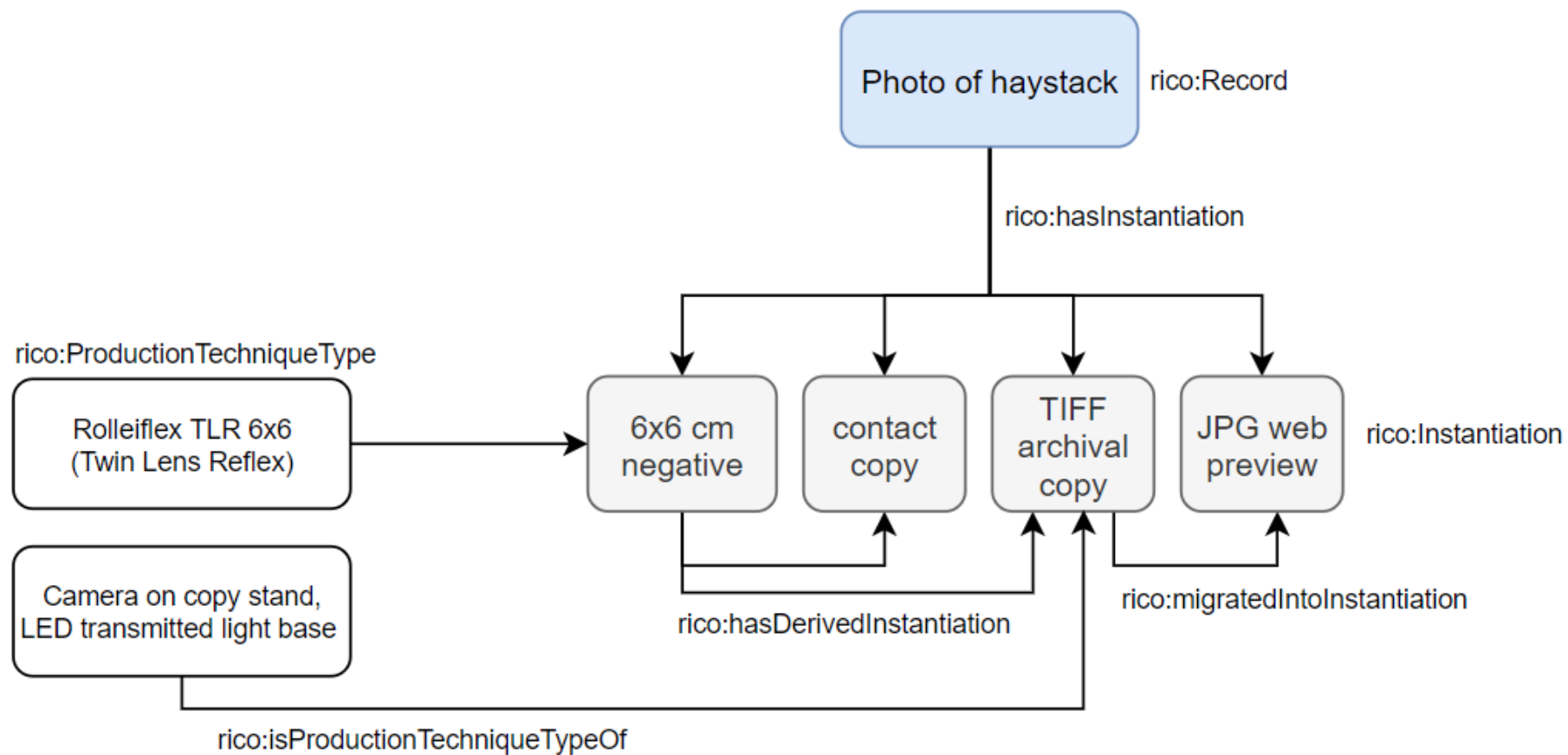
ENTITETA

ATRIBUTI

RiC-E06	Instantiation
Attribute ID	Attribute Name
RiC-A16	Descriptive Note
RiC-A22	Identifier
RiC-A28	Name
RiC-A03	Authenticity Note
RiC-A04	Carrier Extent
RiC-A05	Carrier Type
RiC-A08	Conditions of Access
RiC-A09	Conditions of Use
RiC-A21	History
RiC-A23	Instantiation Extent
RiC-A24	Integrity
RiC-A31	Physical Characteristics
RiC-A33	Production Technique
RiC-A34	Quality of Representation
RiC-A37	Representation Type
RiC-A40	Structure

Fotografija: primer instanciacije

Archivplan-Kontext

 CH-BAR#Unterlagen* Gesamtbestand des schweizerischen Bundesarchivs (1798-) (1424-2007)

 E* Archiv des Schweizerischen Bundesstaates ab 1848 (1848-2009)

 E21* Polizeiwesen (1713-1975)

 E21#09 Einbürgerung, Bürgerrecht, Wehrpflicht

 E21#09.1 Einbürgerung, Staatsangehörigkeit

 E21#09.1.4 Heimatlose

 E21#09.1.4.1 Heimatlose, Einzelfälle A-Z

 E21#1000/131#20507* Fotosammlung der Heimatlosen A-Z (1852-1853)

 E21#1000/131#20507#105* Maquenoune, Pierre (1852-1853)

 E21#1000/131#20507#106* Mahler, Johann Baptist, alias Johann Baptist Isner, Johann Baptist Schmid (1852-1853)

 E21#1000/131#20507#107* Mai, Aqathe, alias Aqathe May (1852-1853)

Angaben zur Identifikation

Signatur:	E21#1000/131#20507#106*
Titel:	Mahler, Johann Baptist, alias Johann Baptist Isner, Johann Baptist Schmid
Form:	Fotografie
Format:	Salzpapier, 14 x 17.5 cm
Entstehungszeitraum:	1852 - 1853

Angaben zu verwandtem Material

Aktenzeichen:	09.1.4.1
Urheber:	Fotograf: Carl Durheim

Archivierungsgeschichte

Ansichtsbild:

Digitale Version:	E21#1000/131#20507#106* (Wikimedia Commons)
Darin:	Personalien: 67 Jahre alt, Beihälter der Anna Maria Grether Ort: von Isny, Württemberg
Verz.-Einheit - Ablieferung (Link):	1000/00131 Bundesverwaltung (Bern) (1713-1975)

René Magritte , La trahison des images

René Magritte , La trahison des images

Hvala za pozornost!

Ceci n'est pas une pipe.